

Nro 29.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juniusnak 25-dik napján 1793.
esztendőben.*

Európa.

Tagadhatatlan dolog, hogy a' Frantzia nem-
zetnek adótsága igen nagy, és ha a' náltok
zokásban lévő pénz neme szerént számlállyuk, nem
egygy 's két, hanem egynéhány milliárdokra fel
megyen. De azért még is lehet tsak e' jelenvaló
századnak historiájából is egy olyan Statust mu-
tatni, mellynek adótsága, nem egygy 's két, nem
is két 's háromszáz, hanem ezer millióval is felül
haladja a' Frantzia nemzetnek adótságát.

A' Fr. mostani Statusnak adótsága *Crome Gilsai*
Professornak számvetése szerént, kiről én már fely-

F f

lyebb *pag.* 297 emlékezetet tettem, 2062 millió livrára megyen (u). E' mellett 4032 millió, és 870,641 assignata, az az, papiros pénz, melly mindenkor a' Statusnak adótsága szokott lenni, vagyon mostan folyamathban. És így a' két summát öfzve vetvén 6094,870,641 az az, *hat ezer kilentzven négy millió, nyóltzszáz hetven ezer, hatszáz negyven egy* livrából áll a' Fr. nemzetnek valóságos adótsága, melly summa rhenes forintokra által tétetvén 2301,979,626, az az, *Két ezer háromszáz egy millió, kilentzszáz hetven kilentz ezer, hatszáz huszonhat* rh. forintokat teíz.

Egygy Angliai tudósnak számlálása szerint, 1789 ezftendőben, 252,584,986, az az, *Kétszáz ötven két millió, ötszáz nyóltzvan négy ezer, kilentzszáz nyóltzvan hat* font sterlingre ment Angliának adótsága (x). A' Frantziák ellen indított háborúnak folytatására ismét 6,250,000, az az, *hat millió, két száz ötven ezer* font sterlingel szaporította azt múlt Mártiusban *Pitt* Minister. Ennekfelette 460 millió font sterling papiros pénz foly Anglia Országban, és így, mivel ez is közönséges adótság, mind öfzve 258,834,986, az az, *Két száz ötven nyóltz millió, nyóltzszáz harmintznégy ezer, kilentzszáz nyóltzvan hat* font sterlingre, az az, a' mi pénzünk szerént 3679,51,874, t. i. *Háromezer hatszáz hetven kilentz millió, ötszáz tizennégyezer, nyóltzszáz hetven négy* forintra megyen az Angliai Statusnak jelevaló adótsága. Így lévén a' dolog, hogyha az Angliai és Frantzia Sta-

(u.) Egygy livra, a' mi pénzünk szerént 22 kr, és egygy harmad részt téfzen.

(x.) Vid. John Sinclair *The history of the public revenue, of the British Empire* P. II.

tusnak adótságokat a' substractiónak regulája Ize-
rét egybe veténdjük; ki tettik, hogy Angliának
adótsága 1368,535,248; az az, *Ezer háromszáz*
hatvan nyóltz millió; ötszáz harminztöt ezer; két
száz negyven nyóltz forintal felül múllyá a' Fran-
tzia nemzetnek adótságát.

Noha sokkal nagyobb az Angliai, mint a'
Frantzia Statusnak adótsága; még is mindazon-
által sokkal gazdagabb Anglia Frantzia Ország-
nál, adótsága sins amannak annyi romlására mint
ennek. Frantzia Ország többnre más gazdag kö-
zönséges társaságoknak, nevezetesen Hollandiá-
nak és Velentzének tartozik, és így a' töke pénz-
ért esztendőnként fizettetni szokott nagy interes
ki megyen az Ország kebeléből, és annak soha
semmi hasznát nem veszi a' nemzet. Ellenben az
Angliai Status többnre maga kebelében lakó gaz-
dag kereskedőknek és uraknak adótsá, követke-
zésképen noha magának a' Statusnak kárára, de
a' gazdag lakosoknak hasznára vagyon Angliának
adótsága.

Valamint igen különös Nagy Britanniának
constitutiója, úgy rendes adótságának formája is,
mellyet igen szép dolog léfzen meg tanúlnunk. —
Adótságának leg nagyobb része *perpetuities*, az
az, olyatén, mellynek meg határozott interesét
mind addig kell fizetni, valamедdig a' töke pénz
le nem fizetődik. Hanem ebben az a' haszon van,
hogy a' *Creditor*, avagy az adó soha addig vissz-
za nem kérheti töke pénzét, valamедdig a' Sta-
tus le nem akarja fizetni. Második adótságának
neme az *annuities*, a' melly ismét hosszú és rö-
vid *annuitiesre* vagyon fel osztatva. Az elsőbb
99, az utólsóbb 30 esztendőre vagyon meg ha-
tározva, és azon időnek el folyása után, magából
az interesből fizettetik ki a' töke pénz; minthogy
csak nem minden harmadik esztendőben kifesebbül
annak az interesét a' parlamentoni. Harmadik
adótságoknak neme az úgy nevezett *the annuities*.

fer lives, avagy *Tontink*, mellynek interese több személyek között szokott fel olztattatni, mind addig, míg mindnyájan ki halnak az interefsatusok, akkor pedig a' Statusé a' töke pénz. Ez az adóságnak neme fundált és nem fundált adóságra szokott fel olztattatni, az elsőbb interesének fizetésére a' parlamentom kötelezi le magát, és ha a' szükség kívánnya új adót vet a' lakosokra annak ki fizetésére. Az utólsóbb, az az, a' nem fundált adóságnak és interesének le fizetésére, pedig a' parlamentom le nem kötelezi magát, nem is enged új adót vettetni a' népre.

Mitsoda fundusa legyen az Angliai Statusnak adóságai interesének fizetésére, jövő alkalomatossággal le fogom írni.

A Famársi Győzelem Historiájának

BCU Cluj / Centr. folytatása. library Cluj

Midőn ekként diadalmaskodtanak volna vitéz katonáink az ellenségén néhány Fr. lovas regimentek mentek ellenek, és rész ízerént a' sántzok el foglalásában foglalatoskodott batalionjainkat, rész ízerént ezen második colonnénak több részét meg támadták. *Barkó* fő Strázsa mester maga escadronjával és két Hannóverai escadronnal ment ellenek, és nem gondolván nagyobb erejekkel, vitézi módon meg támadta, és velek vólt hosszas tsatázása után ízerentsélsen vissza is üzte őket, *Verges* Generált több officérekkel és köz emberekkel egyetemben fogván el közülök.

Ezt látván *Ferraris* Gróf, hirtelen rendbe állította colonnéját, és közelebb masiroztatta az ellenség sántzaihoz, másként lehetetlenség lett volna előbb menni, a' Ronelle patakán által szállani, és a' *Famársi* tábornak sántzait ostromlani. Eléggé igyekezett az ellenség a' Cs. K. seregeket

a' Ronelle patakjának bal partyán fel hányatott
battériái által meg akadályoztatni; de semmiré-
sem mehetett, mivel *Ferraris* Gróf is jól értette
maga mesterségét, és a' Ronelle pataknak jobb
partyán készítettett battériák, 's azokra vonatta-
tott ágyúi által derekasan meg felelt nékiek. —
Azomban észre vévén Gr. *Colloredó Wentzel*, hogy
Marlis felől feléjük igyekező ellenség *Ferraris*
Gróf colonnéjának jobb szárnyába akart vólna
tsapni, a' *Valenciennesből* *Bavayba* vivő út mellé
küldötte *Kraj* Generál Májort, egy batalion ma-
gyar gyalogsággal, egy compánia vadász kato-
nával, és két tüzeg *Eszterházy* hufzárókkal, melly-
nek az a' haszna vólt, hogy az által a' *Ferraris*
Gr. colonnéjára ütni akaró ellenség, onnan el vo-
nattatott, és semmi segítség nem mehetett nékiek
segítségére *Valenciennesből* ki.

Az alatt, míg *Ferraris* Gróf az ellenségnek
sántzait el foglalta, és magát a' *Ronelle* patakon
túl hajtotta, az *Eboraki* hertzeg és Pr. *Hohenloé*
is által mentenek a' *Ronelle* patakon *Marech*
mellett, colonnéjoknak nagyobb részével, és mi-
nekutánna mind a' gyalogságot, mind a' lovas-
ságot hadi rendbe állították vólna, mind előbb
előbb mentek, és mind bellyebb bellyebb nyom-
ták az ellenséget *Famársi* táborok felé. Az *Ebo-
raki* hertzegnek Generáladjutánsa *Kraffort* gazda
kapitány utánna nyomúlván az hátráló ellenségnek
egy osztály lovaszággal, bé érte a' *Scaldis* vizé-
nél, le vágott közzülök 150 embert, 30 el fogott,
és 10 bagázsias szekeret is el nyert, holott rend-
kívül való vitézséget mutattanak az Angliai lova-
sok. Illyenképen semmi akadályok nem lévén
az égyesült seregeknek *Querenain* faluig mente-
nek az *Eboraki* hertzeg, és Pr. *Hohenloé*, holott
15 órákig tartó masirozások, és 8 órákig tartó
tsatazások után ki pihentették seregeiket, 's az
alatt meg vizsgálatták a' *Famársi* Fr. tábornak
fekvését, és egyéb minémüségeit.

A' vizsgálódásra ki küldetett hadi tisztek által tudtokra adattatván az *Eboraki* hertzegnek, és Pr. *Hohenloénak*, hogy azon hajlason, melylyen fekszik vala *Famarsnál* a' Fr. tábor, négy eröss reduták, még pedig olyanok, mellyeknek égyyikéről a' másikig ért az ágyú golyóbis, vólnának fel hányattatva, és hogy azokat egyfzersmind kellene meg támadai, és el foglalni: a' napnak enyészethez való közelgetése miatt, következett napra halasztották azoknak meg támadását.

A' *Valenciennesi* Fr. őrizetnek szemén való tartására rendeltetett colonnénak fő kormányozója Gr. *Clerfait* hadi tármester is három helyen támadta meg *Májusnak* 23 napján reggeli 3 órakor a' *Rajmesi* és *Vicogne* előtt fekvő erdőnél készitetett Fr. sántzokat. Seregeinek első részét *Ferdinánd Würtembergi* Printz gyalog regementének *Obestere Gontreuil* Gróf vezette, a' másodikat *Paulus*, *Murray* regementének fő Strázsa mestere; a' harmadikat a' *Laudon* nevet viselő zöld Izabad seregnék fő Strázsa mestere *d'Aspré*. A' minémü vitézi indulattal támadták ezek meg a' Fr. sántzokat, éppen olyan indulattal, és álhatalossággal védelmezték azokat a' Frantziák, de azért még sem álhattanak meg a' miéink előtt. Sokkal több sántzokra és redutokra találának *Gontreuil* *Obester*, és *Paulus* fő Strázsa mester, mint sem gondolhatták vólna, és minthogy nehéz lett vólna az ellenséget tsupán csak ágyú golyóbisok által ki szoritani, bajonétokkal mentenek rajtok, 's azokkal üzték ki őket azokból, azokkal szofitották az erdő szélén épült battériájikba. Holott segítséget kapván a' Frantziák, eléggé iparkodtanak el vesztett sántzaiknak vissza nyérésekben, de mindenkor szerentsétlenek vóltanak, valamennyifzer próbát tettenek, mind annyifzor kéntelenitettek nagy vesztésekkel vissza szorúlni. Mind két részről eleendő vér ontatott ki, de sokkal több az ellenség részéről, mivel ök 3000 embernél többet vesztet-

tenek el, a' győzedelmesek közül pedig mintegy 800 holt meg és esett sebbe. *Gontreuil* colonnéja egy 4 fontos ágyút, a' *Paulus* colonnéja pedig egy 12 fontos ágyút, és két granatéros companiát zárfzlót nyert. A' *Brentánó* és *Eszterházy Antal* gyalog regementyei mások felett meg különböztették magokat ezen véres tsatában.

Ottó Generál Májor, a' ki a' réa' bizatott colonnéval, az ellenségnek *Valenciennes* és *Quesnoy* közt való égyyesülhetésének meg akadályoztatására vala ki rendeltetve, az említett időben, t. i. Májusnak 23 napját követő éjfélkor *Jalain* mellett gyűjtötte öszve seregeit, és minekutánna az elő menő sereget, mellynél 4 escadron *Barkó* huszárjai vóltanak, ugyan ezen regementnek fő Strázsa mesterére *Ötvösre* bizta vólna, *Willers-Pol* felé ki indúlt, meg támadta ottan az ellenséget, onnan el űzte, egy ágyúját el vette, és egézfelen *Quesnoi* erőtségig szoritotta vissza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Májusnak 24 napján, reggeli 2 óraker, mind az *Eboraki* hertzeg és Pr. *Hohenloé* magok fő colonnéját, mind Gr. *Ferraris* és *Clerfaut* hadi tármesterek meg akarták a' *Famársi* táborban fekvő ellenséget támadni, hová minkeelőtte ki indúltanak vólna, reménységeken kívül azt a' hirt kapták a' vizsgálódásra ki küldetett lovas osztályoktól, hogy az mind a' *Famársi*, mind az *Anzaini* tetöket oda hagyta vólna. Ahozképest a' fő colonné, t. i. a' mellyet az *Eboraki* hertzeg vezérlett, a' *Famársi* tetökre ment, 's ott telepedett le, a' második colonné Gr. *Ferraris* alatt, a' *Ronelle* patakon túl *Samion* és *Aulnoit* mellett szállott táborba; a' harmadik colonné, mellyet Gr. *Clerfaut* vezérlett, előbbi helyén *Onnaing* mellett maradott. Illyenképen támadták és verték meg az égygyesült Cs. K. és Anglus-Hannóverai seregek az ellenséget, illyenképen űzték ki őket győzhetetlennek lenni tartatott *Famársi* táborokból. Közölök mintegy 4000 ember maradt a'

tsata piatzon, és esett sebbe, 278 fogattatott el, kik között 1 Generál, 1 Obristolájtinánt, 16 felsőbb és alsóbb rangú officérek valának. E' mellett 13 ágyút, 18 táborigeszközös szekeret, és 3 zászlót veztettének el. Az égygyesült győzedelmes seregek közül 1017 estenek el és kaptanak sebet, kik között 49 Stabalis és fő tisztek valának.

Folytatása fog következni.

Ujjabb Hadi Történetek és Környüldllások.

Pr. Koburnak a' Fels. hadi Kantzelláriához érkezett tudósítása szerént, illetén hadi történetek valának e' mostan folyó hónapban a' Belgio-mi földön táborozó seregeknél.

A' Frantzia seregek minden mozdulásáiból azt lehetett ki húzni, hogy annak fel tett izélyia Flandriának meg támadása lett légyen. Ahoz képest nagyobb bátorságnak okáért a' Lys folyó vizen túl telepedett le, és vontá ölzve a' Hollándus seregeket az Orániai örökös hertzeg, hogy ekképen mind Flandriának Belgákhoz tartozó részét védelmezhesse, mind magát olly rendbe vehesse, mellyben semmi úton módon ne ártahason nékie az ellenség.

Juniusnak 5 napján 400 főből álló Frantziáság támadta meg Poperinghnel álló örálló katonáinkat, kikkel olly derekasan viselte magát Schlichtig hadnagy, hogy mind addig, mig a' Mylius Obester által segítségére küldetett huszárok, és Laudon szabad seregéből való katonák oda érkeztenek, ki nem mozdúltanak helyekből. Ezeknek oda érkezések után pedig rajtok ütött a' Frantziákon a' nevezett hadnagy, és közülök 10 embert le vágván, és 8 embert egy tisztel égygyött el fogván, szerentsélsen vilzsa üzte őket. Ré-

szünkről 1 szabad seregbeli katona, és egy vadász katona estenek el.

Juniusnak 6 napján *Tilleul* nevű falunál lévő erdőt el foglalván az ellenség, a' Szerviai szabad seregből való ör állóinkat *Douziensnél* meg támadta, és a' faluig vissza nyomta. Fülébe menyén *Gr. Keglevitsnek*, a' *Blankenstein* huzárjai fő Strázsa mesterének e' történet, leg ottan segítségekre ment a' Szerviai szabad seregbeli ör állóknak, és mivel már akkor a' kertekbe vette magát az ellenség, és így lovon hozzájok nem férkezhetett; paripájáról le szállván, a' nevezett szabad sereg eleibe állott, és olly bátran vitte azokat a' Frantziák ellen, s olly derekasan viselte magát, hogy amazok kéntelenek voltak a' faluból ki menni, és egynéhány ember veszteséggel oda vissza térni, a' honnan jöttek.

Watrelov mellett állott hollándiai ör állókat is meg támadták a' Frantziák *Juniusnak* 10 napján, még pedig nagy számmal; még is mindazáltal némtsak meg tartották ör állásokat a' hollándus katonák, hanem ennekfelette szerentséfsen is vissza verték őket.

Juniusnak 12 napján, viradtakor *Ronck* mellé szállott az Orániai örökös hertzeg, testvér öttse pedig *Fridrik*, *Fr. Wervikből* ki üzte az ellenséget, melly tsatazásban a' Hollándusok közül 20 ember maradt a' vérnek piatján.

Valenciennes formális ostromoltatásának szempillantása naponként mind jobban jobban közelget. *Juniusnak* 6 napján egy deputatiót küldöttek a' városnak lakosai *Pr. Koburghoz*, és azon esedeztenek, hogy a' mennyire lehet, kedvezzen lakó hajlékaiknak, vagyouoknak, és életeknek, mellyre azt felelte az említett Austriai hérós, hogy ez egyedül a' Frantzia örízetnek fő kormányozóitól függene. Ezek pedig el tökéltették ma-

gokban, hogy inkább a' városnak kő falai közé akarják magokat temettetni, mint a' várost önként fel adni.

Kevesen múlt, hogy Juniusnak 5 napján, *Orchies* és *Ryssel* közt, a' Prussusok kezébe nem akadt *Custine* Frantzia Generál, a' ki egy tüzérvonalal személyesen kémlelésre ki menvén, véletlenül a' Prussiai elő őr állókra bukkant. Melyet észre vévén a' *Goloz* Generál veres hufzárjai rajtok hajtottak a' Frantziákon, le vágtek egy Obestert, és néhány tilztet, 's köz embert közülök el fogtak. Gyorsan repülő paripájának köszönhetette maga *Custine* Generál, hogy a' Prussusok markától meg menkedhetett.

Nem régiben ki tsaptak a' *Valenciennesi* Fr. őriző katonák, de bezzeg meg adták vakmerő bátorságoknak az árrát, mivel a' Cs. K. katonák előre észre vévén szándékjokat, lesbe állottanak, és 700 embert közülök tsak hamar el tsiptek.

Condé várának commendánsa, Juniusnak 6 napján a' midőn szinte Frantzia Ország felé fűjt volna a' szél, egy ballont bocsátott fel, 's ahoz egy iskatulát kötött, mellyen ez a' felül irás vala: A' ki ezt az iskatulát meg találandja, adja által azoknak a' kiknek illik, t. i. a' Fr. seregek kormányozóinak, és a' N. Gyűlés biztosainak. — Azon közben meg fordúlván a' szél, nem Frantzia Országban, hanem a' *Valenciennes* alatt fekvő *Austriai* táborban esett le a' ballon, és így nem a' Fr. Generálokhoz, hanem *Pr. Koburghoz* vitettetett. — Mi lett légyen ebbe az iskatulába záratott leveleknek foglalattya, nem tudatik.

Juniusnak 7 napján 400 Frantzia fel kerekedvén el indúlt, hogy a' *Marchiennes* és *Bouvignies* közt vigyázon álló 30 Prussusokat keleptzésekbe kerithessék. Fülökbe menvén fel tételek a' *Goltz* hufzárjainak, egygy osztály karabélyosok:

kal égyütt el bújtanak az erdőben, melyet észre nem vettek, az erdő szélén el ment Frantziák. Mikor már meg támadták volna a' Prusziái ör állókat, akkor ugráltak ki les helyeikből a' Prusus huzárok és karabélyosok, és hátok mellé kerülván 300 embernél többet le kuszaboltak közülök, a' többit pedig el fogták, úgy hogy a' 400 ember közül, még csak égyetlen egy sem mehetett többé vissza.

A' *Ryfseli* fegyveres házból, éjjel nappal mennek a' nagy ágyúk a' *Cambray* (*Cameracum*) vidékére. Maga *Custine* Generális *Rüffelben* mulat, és 6000 sántz ásókat rendeltetett ki *Bouchain* és *Dovay* közt fekvő mezőkre, holott, a' mint mondatik, égygy nagy tábor hely fog készíteni.

Német Birodalom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ha valaha, most bizony vendégeskedhetnek a' Rajna vizének úszkáló lakosai a' vízbe hányatott Frantziáknak holt testeikkel, a' mint a' halászok bizonyittyák, soha sem is ettek kövérebb potykákat mint mostan. — A' Prusziái király, ezen hólnapnak 7-ik napján kérette fel utólyára Moguntzia városát a' Frantzia örizetnek fő kormányozójától, és mind az ott lévő klúbistáknak, mind a' Frantzia katonáknak szabados ki mentelt igirt, ellenben, ha tovább is meg átalkodnának nyakafságokban, és erőszakosan kellene nékie a' városnak el foglalásához jutni, minden kégyelem és irgalom nélkül fel fogja a' klúbistákat akasztatni.

Egy Moguntziából sok veszedelem között ki szokott lakos le nem tudta elegendőképen festeni Moguntzia városának mostani szomorú állapotját, A' többi közt azt is beszéllette, hogy

a' Fr. őrizetnek kormányozója Juniusnak 5 napján akart ki tsapni, hanem kevés seregek mutaták arra való kedvet, és elsöben is pénzt, kenyeret és húst kívántak magoknak adattatni — Elég részek vagyon a' Moguntzia pintzékben találtatott jó rhénusi borban, de mivel a' bor ital mellett keményen szokott ehés hasok korogni, réáúntak a' bór italtra.

Juniusnak 10 napját meg előző éjjel éjfél után, külömb-külob-féle helyeken ki ütöttek a' Frantziák. Tettetésképen Gustávsturgra, és Weisnaura, holott a' Moenus vizén innen lévő tégláégető kementzére és Biberichre vala fel tett tzeilyok. Mind a' két helyről véres fejekkel kellett nékiek vissza térni. A' *Biberichi* és *Mofzbachi* lakosok annyira meg rettentenek, hogy gyermekeikkel égyütt oda hagyták honnyaikat, holott onnan is vissza üzték a' Hasszusok a' Frantziákat. Egélz éjjel meg nem szüntek az ágyú és apró puska ropogások, mellyek miatt szüntelen való félelem és nyúghatatlanság között vóltanak a' fzevény lakosok. A' *Rajdn* túl fekvő sz. kereszt templomára tüzes golyóbisokat hányván a' Frantziák, porrá égették azt, nem tsak magát a' templomot, hanem az annak szomszédtságában építetett házakat is. Ezt pedig azor okból mivelték, mivel akadályokra vólt a' Cs. K. táborra való lövöldözésekben. És így még a' szent helyeknek sem kedveznek, dühös indulatoknak kiönthetése miatt. Eppen most jut ezembe egy szép virtusa az Orosz seregeknek. Midön 1763 esztendőben Kuhnesdorf alatt az Oderai Frankofortumhoz egy fél mélfölnire feküdütt vólna az Orosz tábor, *Soltikóv* fő kormányozó bé izent az Univeritás Rectorához, és azt kívánta magának tudtára adattatni, mellyik részében feküdüne a' városnak az Univeritás bibliothecája, avagy könyv-tárja. Nem akarok, *úgymond Soltikóv*, a' tanuló ifjúságnak ágyú golyóbisaimnak tüze általkárt tenni, nem könyvek, hanem Prussjai kato-

nák ellen hadakozom. Bár a' Frantziák is követnék e' részben az Oroszoknak ditsiretes példájokat.

Spanyól Ország.

Három Spanyol ármádia táborozik Frantzia Országának határai mellett. Az *első* a' Navarrai *Ventura Caró* Generál — a' *második* az Arragóniai *Castel Francó Principe*, a' *harmadik* a' Catalóniai *Ricardos* Generál kormányozások alatt. És már mind a' háromnak vólt szereztséje a' Frantzia patriótákkal viaskodni. Navarra felől kedvezvén nékiek a' szereztséje, a' Spanyol birodalomba bé tsaptak, és két városokat, mellyekben kevés őrizet feküdt, u. m. *Zugarramundit* és *Urdast*, nemcsak el foglalták, hanem egészlen ki prédálták és el pusztították. Aprilisnek 23 napján *Andája* és *Fuentarábía* mellett meg támadták a' Spanyol seregnek bal szárnyát, és ámbár ezeknek se lovasaik, se ágyúik nem vóltanak, még is vitézi módon viselték magokat, és 6 ágyúiknak süttö lyúkait bé szegezvén, igen szép rendel vissza vonták magokat. Ellenben a' Spanyol seregnek jobb szárnya a' *Sara* mellett fekvő sánzokkal meg erősített Fr. táborra ütven, tábor helyeket el foglalta, onnan a' Frantziákat ki űzte, és gazdag nyereséggel meg rakodva tért *Verába* vissza. Arragóniának széléin bé tsaptak ugyan a' Frantziák, hanem a' *Noguera* vizén által menvén, és mind előbb előbb rukkolni akaván a' Spanyol seregekkel öszve akadtak, és hosszas viaskodások után sem érheték el tzellyokat, hanem kéntelenek vóltak nagy veszteségekkel onnan vissza térni. De bezzeg más nótát fűjt nékiek *Catalóniának* határain *Don Ricardos* Generál, a' ki April. 16 napján *Roussilonba* bé ütött, Sz. *Lörintzet* minden vér ontás nélkül el foglalta, April. 17 napján *Arlést*, 20 napján velek való

hosszas és véres tsatazása után katalmá alá vettette, és egéltz *Perpignanig* szoritotta őket vissza. Májusnak 18 napját követő éjjel 12 ezer embert vitt *Ricardos* Generál a' Frantzia tábor eleibe, más nap meg is ütközött velek, és ambár mind ártilleriájokra, mind fekvésekre nézve erősebbek vóltanak a' Spanyoloknál; még is mindazáltal négy órákig tartó viaskodások után kéntelenek vóltak hátat vetni, és 2000 ember veszteséggel, és minden táborig eszközeiknek, u. m. ágyúiknak, sátoroknak, bagázsiajoknak, zálzlóiknak s. a. t. hátra hagyásával bellyebb futni Frantzia Országba.

Frantzia Ország.

Minémü változást szenvedett légyen a' Frantzia Nemzeti Gyűlés *Maratnak*, és a' vele egygyütt tzimborázó Jakobinusoknak fortélyai által, meg beszéllettem újság leveleimnek 27 darabjában. Azóltától fogva mik történtenek közöttök, minémü érzékenységgel vették légyen némelly Frantzia Osztályok képviselőiknek erőszakos el fogatataisakat, jövő alkalmatósággal, úgy, a' mint illik, elő fogom adni.

Tudósltság.

Melly által tudtára adatik minden érdemes és ama' kellemetesebb foglalatósággal az olvasásban gyönyörködnek, hogy a' Kolosvári Nemes Ref. Kollégium Typografiájában ama' gyermekek

neveltetéséről írt munkáiról nevezetes *Kämpé* úr Amerika fel találásáról írott munkája 3 darabokba magyarra fordítva nyomtattatik, és már a két darabja sajtó alól ki is jöven, az azt olvasni kívánóknak égy rh. forint és 30 kr. elő-pénz bé fizetés mellett ki adattatik; melly summáért a' harmadik darabot is két hónapok alatt ki ki kezéhez veheti.

Nem vala szándékom, hogy ezen könyvet sajtó alól való ki jövele előtt az érdeemes olvasóknak szemek eleibe botsálsam; tudván azt, hogy *a' jó bór tüzér nélkül is el kél*: de nem engedé ezen könyvnek kellemetése, mert találtattak sokan olyan érdeemes olvasók, a' kik előtt esméretes lévén német nyelven ezen könyvnek kellemetése, arra indítának, hogy elő-pénz bé fizetés mellett a' már eddig ki jött darabokat ki adnám. De hogy ne láttámsam ezen könyvet tsak magam ditsérni, illendőnek tartám a' Fordítók' ajánló leveleket is az érdeemes olvasókkal való közlés véget ide bé iktatni, mellyből meg tetsék, hogy nem tsak előttem szép az el aadsáért, hanem mások előtt is a' kedveséért.

A' F O R D I T Ó K.

Kedves ifjú Olvasóim!

Ollyan kellemetes, mültságos, elmés, és a' mellett igen hasznos olvasást nyújtok kezetekbe, a' minémüt még eddig elé, a' ú ifjúi elméteknek égyet is nem mütattak. Meg érzette ennek valóóságát Német Ország, mert mihelyt az elmés író *Kämpé* úr ezen három darab munkátskáját, illy' különös kellemetességü elméségekkal, erköltsi

épületes magyarázototskákkel fel ékesítve közre adá; minden Atya a' maga gyermekinek, és minden tanító a' maga tanítványának meg szerzé, úgy hogy, tsak kevés idő alatt is igen sok nyomtatványok el fogyának. Ugy annyira is magához vonzó ezen beízelgetések olvasása, hogy a' ki tsak valamennyire ki emelkedett a' porból gondolkodása módjával, annak ezt nem kedveleni lehetetlen. Bizony tsak az ilyen forma olvasásokkal lehet, 's nem másokkal, az ifjaknak képzelődéseket el ragadni, meg tartóztatni, és egynehány fertálynyi folyvást tartó figyelmetiségre szoktatgatni, 's végezetre az olvasásra való vágyódást, benne úgy fel gyúlasztani, hogy még a' fontosabb foglalatú könyvek olvasásának se firtózzanak néki fogni. Nem nézhetvén tehát, hogy égy ilyen különös betsü olvasó könyv még tovább is titokban légyen Kedves Hazánk ifjai előtt, imé magyarra fordítók minden lehető figyelmetiséggel és érthetőséggel. Ellyetek véle halsznotokra hazafi szívefséggel ohajtjuk.

Az elő pénznek bé szedésére következő helységeken ezen érdemes urak kérettetnek.

Bétsben: Titt. Doktor Detsi Sámuel úr.

Budán: Compaktor Kis István úr.

Patakon: A' Ref. Kollégiom Thecáriusfa Zilahi Sámuel úr.

Debretzenben: A' Ref. Kolégy. Adссора Thót Pál úr.

Somlyón: A' Ref. Oskola Rectora Bakos Dániel úr.

Kolosvádratt: A' nyomtattató.

Enyeden: Tifzt. Professsor Benkő Ferentz úr.

M. Vásárhellyen: A' Coll. Bibliothecariusfa Szabó András úr.

Décsen: A' Ref. Gymnásium Rectora Tifzt. Kolosvári József úr.